

AC's kommentarer til Arbejdsmarkedskommissionens første møde med arbejdsmarkedets parter d. 15. maj 2008

Akademikernes Centralorganisations formand, Sine Sunesen, afgav på mødet med Arbejdsmarkedskommissionen kommentarer på baggrund af nedenstående notat.

Tiltrængt med et nyt kritisk syn på strukturerne på arbejdsmarkedet

Der skal ikke være nogen tvivl om, at AC er positiv over for og har objektive interesser i, at der ses nyt og kritisk på strukturerne på arbejdsmarkedet. Der er et entydigt behov for at øge den aktive arbejdsstyrke og herunder ikke mindst at bruge de hænder og hoveder, som i dag fastholdes i passiv offentlig forsørgelse eller i meningsløse aktiveringsprojekter. Mulighederne for at få noget fornuftigt ud af en skatteomlægning i 2010 – herunder en nedsættelse af marginals-katten på arbejdsindkomst – hænger også i høj grad på, at tilgangen til passivordninger udenfor arbejdsløshedsforsikringen standses.

På positivsiden tæller også, at Arbejdsmarkedskommissionen i kommissoriet vedkender, at forbedret arbejdsmiljø og bedre personalepolitikker, herunder bedre forebyggelse og fastholdelse, kan hjælpe til med at realisere målet om de 50.000 flere fuldtidspersoner på arbejdsmarkedet. AC vil her i samarbejde med de andre lønmodtagerorganisationer holde kommissionen fast på det spor. Det er vigtigt, at Arbejdsmarkedskommissionen kommer med forslag, der betyder, at mange af dem, der i dag er uden for eller på kanten af arbejdsmarkedet, får udnyttet deres beskæftigelsesmuligheder. Kommissionen må forholde sig til, at mange i dag udstødes af arbejdsmarkedet på grund af dårligt arbejdsmiljø. En mere forebyggende indsats på arbejdspladserne vil bidrage til at øge beskæftigelsen.

På baggrund af ovenstående vil AC derfor som udgangspunkt have et positivt syn på Arbejdsmarkedskommissionens opgave, men efter det første udspil er der også grund til at være bevidst om unødvendige faldgruber, ikke mindst på områder som i særlig grad gælder nyuddannede eller studerende, som kommissionen selvfor-skyldt kunne have i.

Manglende blik for at forbedre arbejdsstyrkens værdiskabelse

Arbejdsmarkedskommissionen definerer i sit første oplæg - "Mere velfærd kræver mere arbejde" - sin opgave til at levere "bud på, hvordan den samlede *arbejdsindsats* kan øges, så finansieringen af den planlagte stigning i den offentlige service er til stede". Desværre reduceres "øget arbejdsindsats" i Arbejdsmarkedskommissionens optik til et spørgsmål om, hvor meget der skal arbejdes ekstra - jf. oplæggets titel.

Ved denne reduktionisme begår Kommissionen en vigtig fejl. De 14 mia. kr. som mangler om året til velfærd i de kommende år, kan lige så godt komme fra, at danskerne skaber større værdi af deres arbejde frem for, at de udelukkende skal arbejde mere. Kommissionen tillægger således kun en kvantitativ betydning af begrebet *arbejdsindsats* og overser dermed, at der også er en kvalitativ side af be-

grebet. Denne dobbelthed af begrebet arbejdsindsats er fx anerkendt indenfor den skatteøkonomiske teori, hvor der i lige så høj grad fokuseres på kvalitative effekter som flid, uddannelsesincitament osv. ved en skatnedsættelse, som på de kvantitative effekter, nemlig flere arbejdstimer.

Øget værdiskabelse kunne fx komme fra, at arbejdsstyrken leverer serviceydelser og producerer produkter, som ligger højere oppe i værdikæden via en bedre kompetenceudnyttelse. Eller sagt på anden måde, så drejer det sig ikke kun om at løfte personer fra gennemsnitlig overførselsindkomst til gennemsnitlig løn - jf. Arbejdsmarkedskommissionens jargon i debatoplægget, men også at flytte personer fra lavtlønsjob (lav værdiskabelse) til job med højere løn - gerne over det nuværende gennemsnit (højere værdiskabelse).

Empirisk dokumentation af nuværende arbejdstid skal være på plads, før der kan drages konklusioner om potentialet

Fokuset i kommissionens oplæg på at øge antallet af arbejdstimer kan virke besnærende, men faktisk findes der ikke valide opgørelser over udviklingen i særligt akademikers men også andre gruppers reelle arbejdstid inkl. bijob, ulønnet overarbejde etc. Kommissionen er således fortalende for flere arbejdstimer uden at vide, hvor meget citronen er presset i forvejen.

AC's hypotese er, at akademikers reelle arbejdstid er steget betragteligt de seneste år, og Arbejdsmarkedskommissionen kan således nemt komme til at overvurdere potentialet for denne gruppe på arbejdsmarkedet; i hvert fald til der foreligger dokumentation på området.

De danske studerende bidrager markant til arbejdsstyrken, mens de studerer

Kommissionen stiller også skarpt på, hvordan unge kan bringes hurtigere igennem uddannelsessystemet. AC arbejder meget gerne med i forhold til at få de unge til tidligere at begynde studierne, og bakker også op om de gode initiativer, der allerede er taget, og den positive udvikling, der er i gang, med hensyn til hurtigere gennemførelsestider. Men AC vil gerne advare mod, at der formentlig ikke vil være forståelse blandt studerende og dimittender for at de skal få en dårligere studietid og ringere indslusning på arbejdsmarkedet for at medfinansiere skattelettelse eller udgifter i forbindelse med sidste års trepartsforhandlinger.

Dertil kommer, at Kommissionens fokus på at få sænket de unges indgangsalder til arbejdsmarkedet ikke tager højde for det væsentlige bidrag studerende i dag giver til en fleksibel arbejdsstyrke både i form af studierelevante jobs, men også ufaglært sæsonarbejde i ferierne. Øges de unges incitament til hurtigere at komme igennem uddannelsessystemet, skal kommissionen således samtidig tage højde for, at der "på den anden konto" mistes fleksibel arbejdskraft.

Også stort potentiale i arbejdskraftsbesparende teknologi

Med Arbejdsmarkedskommissionens snævre fokus på at øge antallet af "hænder" afskærmer Kommissionen endvidere sig selv fra en vigtig iagttagelse; nemlig at udvikling og indførelse af nye teknologier også kan sikre øget velfærd ved hjælp af samme eller reduceret arbejdsindsats.

Som udfoldet i forslag B i dette notat, er der i det foreliggende oplæg fra Kommissionens hånd desværre ikke lagt op til beregninger i forhold til det store potentiale, der er indlejret i arbejdskraftsbesparende teknologi. AC opfordrer derfor Kommissionen til at gå dybere ned i det tema; AC og AC's medlemsorganisationer kan i den forbindelse være behjælpelige med analyser.

Forandring kræver ofte up-front investeringer

AC kan ikke købe den usagte præmis om, at det udelukkende gælder om at finde løsninger, som ikke koster noget. Her må Kommissionen forholde sig lidt mere nuanceret. Det er klart, at løsningerne skal sikre øget finansiering af den offentlige service på både mellemlangt og langt sigt, men det udelukker ikke investeringer på kort sigt, hvis disse kan give et fornuftigt afkast senere og sker ud fra en acceptabel risikokalkule. Det er velkendt, at en almindelig virksomhed sjældent opnår langsigtet vækst og resultater, hvis den ikke opererer med en vis risikovillighed i form af investeringer i virksomhedens fremtidige forretningsgrundlag. Det samme gælder for velfærdssamfundet Danmark. Det kan betale sig at investere i arbejdsstyrken, hvis det sker intelligent og målrettet.

Forslag til ekstra analyser

I forhold til Kommissionens første udspil, har AC med udgangspunkt i ovenstående kritikpunkter følgende forslag til supplerende analyser:

Forslag A. Bedst mulig udnyttelse af kvalifikationer i den eksisterende arbejdsstyrke

Øget beskæftigelse er selvfølgelig en direkte kilde til et forbedret finansieringsgrundlag for fremtidens velfærdssamfund. Derfor er det naturligt, at Arbejdsmarkedskommissionen stiller skarpt på denne udfordring. Men en anden væsentlig kilde til mere velfærd, som desværre ikke fylder særlig meget i Arbejdsmarkedskommissionens nuværende arbejdsprogram, er de muligheder, som ligger i den nuværende arbejdsstyrke, hvis arbejdsstyrkens kompetencer allokeres bedre. En bedre kompetenceallokering vil generere øget produktivitet, mere innovationskraft og større vækstmuligheder, og dermed også sikre en større finansiel platform for den offentlige sektor.

AC foreslår derfor, at Arbejdsmarkedskommissionen - udover at se på, hvordan man kvantitativt kan øge arbejdsstyrken - også ser på, hvordan man på bedst mulig vis kan udnytte kvalifikationer blandt de personer, som allerede er i arbejdsstyrken.

Her spiller beskæftigelsessystemet en vigtig rolle. I dag har vi et beskæftigelsessystem, der har fokus på at få folk "vendt i døren" væk fra passiv forsørgelse. Systemet er imidlertid ikke designet til at foretage et samfundsøkonomisk optimalt match mellem de lediges kvalifikationer og virksomhedernes behov. Sagt lidt firkantet fordrer den nuværende incitamentsstruktur i jobcentre og hos andre aktører til en "ude af øje, ude af sind"-filosofi, hvor det er uden betydning, om man får matchet den ledige akademiker med et akademikerjob eller et ufaglært job. Vi vil kunne opgradere arbejdsstyrken ved at tilrettelægge vores beskæftigelsesindsats mere intelligent. AC foreslår følgende justeringer i relation til akademikerindsatsen:

- Målet for beskæftigelsesindsatsen bør være, at ledige jobmatches ud fra deres kompetenceprofil. Akademikere skal i akademikerjobs, personer med mellemlang videregående uddannelse skal have et job svarende til deres kvalifikationsniveau osv. Jobcentre og andre aktørers indsats skal honoreres efter, hvorvidt de opnår dette mål.
- Det selvstændige spor for ledige akademikere – det såkaldte LVU-udbud – skal i modsætning til i dag gennemføres under udbudskonditioner, som vægter kvalitet frem for pris.
- Flaskehalsindsatsen skal forbedres ved at lave en satsning på målrettede, korte, virksomhedsnære uddannelsesforløb. I den forbindelse har AC foreslået en slags afkortet voksenlærlingeordning for ledige akademikere, hvor

- praktisk opkvalificering på virksomheden går hånd-i-hånd med faglig opkvalificering på skolebænken i en afgrænset periode på fx 4-6 uger.
- Der skal iværksættes en tilbage-til-faget indsats for de personer i arbejdsstyrken med videregående uddannelser, som i dag arbejder i ufaglærte jobs. Via målrettet og individuel indsats er der muligheder for at få taxachaufføren tilbage i ingeniørjobbet osv. Dette vil samtidig skabe mere plads til de ufaglærte, som i dag er på passiv forsøgelse.

Men det er vigtigt at pointere, at dette ikke er en afgrænset akademikerproblemstilling. Resten af arbejdsmarkedet skal også tænkes ind, således at der også sker et bedre match og dermed et løft i værdiskabelsen for LO- og FTF-grupperne. Der skal igangsættes en systematisk og helhedsorienteret opgradering af arbejdsstyrken.

Kort sagt foreslår AC, at Arbejdsmarkedskommissionen regner på de samfundsmæssige gevinster (i form af fx øget produktivitet, mere innovationskraft, og større vækstmuligheder) ved en bedre udnyttelse af den allerede eksisterende arbejdsstyrke under et scenarie, hvor beskæftigelsessystemet bliver gearret til at lave en intelligent, individuel matchning på baggrund af de lediges kvalifikationer og virksomhedernes behov.

Forslag B. Teknologi kan sikre mere velfærd

Udvikling og indførelse af nye arbejdskraftbesparende teknologier er afgørende for at danske virksomheder kan hævde sig i konkurrencen med lande, der har langt lavere lønomkostninger. På samme måde bliver det danske samfund som helhed nødt til at se på de teknologiske muligheder, hvis vi ønsker at bevare eller udbygge det eksisterende velfærdsniveau.

Danmark står overfor nogle demografiske udfordringer, der bl.a. sætter plejesektoren under hårdt pres. Ligesom i resten af den industrialiserede verden bliver der flere ældre i Danmark og relativt set færre unge til at sikre grundlaget for vores fælles velfærd. I dag er der fire erhvervsaktive for hver pensionist i Europa, i 2025 vil der være tre og i 2050 to for hver pensionist. Eller sagt med andre ord, der vil ske en halvering af den arbejdsstyrke, der skal forsørge Europa i år 2050.

Så dagsordenen er enkel. Der skal satses på at finde frem til de løsninger, der kan sikre en optimal udnyttelse af de personaleressourcer, der nu en gang er. En mulighed er i langt højere grad at satse på implementering af nye teknologier i fremtidens velfærdssamfund.

Teknologisk set kan velfærdsteknologi eksempelvis være softwaresystemer, der bygger på og integrerer alarmer, sensorer og kontakter. Det kan være softwareplatforme, som indgår i forskellige sammenhænge som intelligente hjælpemidler, intelligent tøj, rengøringsrobotter, terapi-robotter og intelligente boliger.

For den enkelte borger kan tilpasset teknologisk understøtning af velfærdsydelserne betyde længere tid som herre i eget hus uden afhængighed af plejepersonale, samt som afledt gevinst, større værdighed, selvhjulpenhed og tryghed og tilgodese et stort ønske om at leve et aktivt liv uden afhængighed af personlig assistance længst muligt.

Derfor vil vi som samfund møde et stadigt stigende krav om, at også de ældre får stillet tidssvarende teknologiske muligheder til rådighed – og det er der tilmed både livskvalitet og god samfundsøkonomi i.

Men også på andre områder kan ny teknologi medvirke til at mindske presset på arbejdsstyrken – både numerisk og i forhold til bedre og mere skånsomme arbejds-gange. Derfor opfordrer AC Arbejdsmarkedskommissionen til at sætte særligt fokus

på dette tema, og AC og AC's medlemsorganisationer stiller gerne sine erfaringer og idéer til rådighed.

Forslag C. Fremtidssikret dagpengesystem

Det danske a-kassesystem går en tid i møde, hvor det vil være under tiltagende pres, da dækningsgraden har været stærkt faldende over tid. For mange grupper er det nu objektivt uattraktivt. Det er ikke usandsynligt, at vi om nogle få år står i en situation, hvor store dele af det nuværende medlemsgrundlag vil genoverveje deres medlemskab, hvis dagpengesystemet fortsat er indrettet, som det er i dag.

AC foreslår, at Arbejdsmarkedskommissionen udfærdiger beregninger vedr. dagpengesystemets attraktivitet og holdbarhed i forhold til forskellige kernegrupper incitamenter til at være forsikrede samt tilsvarende analyser vedr. risici for en øget statslig nettofinansiering.

Forslag D. Undersøgelse af udviklingen i arbejdstid inkl. bijob og ulønnet overarbejde segmenteret på uddannelsesgrupper

Som nævnt ovenfor mangler der dokumentation af udviklingen i særligt akademikeres men også andre gruppers reelle arbejdstid inkl. bijob, ulønnet overarbejde etc. AC foreslår derfor, at Arbejdsmarkedskommissionen iværksætter en undersøgelse af dette, således at kommissionen undgår at overvurdere merarbejdstidspotentialet blandt akademikere og lignende grupper på arbejdsmarkedet.

Forslag E: Beregning af effekten af ophævelse af aldersgrænserne i funktionærlovens § 2a

Arbejdsmarkedskommissionen agter at undersøge, om der er forhold i lovgivningen, der hæmmer muligheden for at arbejde flere timer for de, der gerne vil. I den forbindelse skal det nævnes, at der kan være arbejdskraftgevinster ved en ophævelse af aldersgrænserne i funktionærlovens § 2a.

Formålet med retten til fratrædelsesgodtgørelse efter funktionærlovens § 2a er netop at stille ældre funktionærer bedre økonomisk set i forhold til at kunne afsøge jobmarkedet for at finde anden beskæftigelse og vælge ikke at gå på pension. Det forekommer derfor uhensigtsmæssigt og utidssvarende at opretholde de bestemmelser i funktionærlovens § 2a, som i dag reelt betyder, at de fleste funktionærer på 60 år og derved helt afskæres fra en ret til at få udbetalt en fratrædelsesgodtgørelse på hhv. 1, 2, eller 3 måneders løn i de situationer, hvor funktionæren afskediges efter hhv. 12, 15 eller 18 års ansættelse i den samme virksomhed. Efter de nugældende regler har en funktionær ikke ret til fratrædelsesgodtgørelse, hvis funktionæren er berettiget til folkepension - dvs. hvis funktionæren er fyldt 65 år - eller hvis funktionæren har ret til alderspension - og det har funktionæren typisk fra det 60. år - og funktionæren er indtrådt i pensionsordningen før det fyldte 50 år.

AC foreslår derfor, at Arbejdsmarkedskommissionen beregner effekten af en ophævelse af aldersgrænserne i funktionærlovens § 2a, så alle ældre funktionærer, der afskediges efter lang og tro tjeneste i den samme virksomhed, får ret til fratrædelsesgodtgørelse efter funktionærlovens § 2a og dermed økonomisk set sættes bedre i stand til at afsøge jobmarkedet for fortsat at kunne forblive i beskæftigelse.